

اثر بخشی نظارت والدین بر میزان خطر پذیری نوجوانان

The effectiveness of parental monitoring on adolescent risk-taking

Hadi Pordel

هادی پردل *

Abstract

Risk-taking and problematic behaviors is concern of parents, psychologists, schools, polices and social institutes. Cost caused by these dangerous behaviors is too heavy and irreversible. On the other hand researches indicate increase in dangerous behaviors in adolescence period. All these factors have led researcher's attention to the protecting factors against dangerous behaviors and have increased their focus in adolescence period. Thus, this paper has been done with intention of determining the relationship between, the protecting factor, parental monitoring with risk-taking in adolescences. For this purpose, 203 adolescences has been chosen using cluster-multi stage sampling. Assessing the notable variables has been done using 3 questionnaire including demographic questionnaire, researcher questionnaire for parental monitoring, and risk taking questionnaire. except adolescences that filled 3 named questionnaires, parents were asked to fill parental monitoring (parents form) too. After gathering data, they were analyzed with spss program. Results showed that there is a Negative significant relationship between parental monitoring (parents and adolescence form) with risk-taking. The boys and girls participants didn't have a significant difference in risk-taking but in subscales such as using drugs, drinking alcohol and sexual relationship, boys reported higher average. All in all results of this paper showed that parental monitoring factor which its protective effect in variety of foreign studies and so few native ones has been proven, can be effective in decreasing and preventing dangerous behaviors.

Keywords: Parental monitoring, Risk-taking, Adolescents

چکیده

خطرپذیری و رفتارهای ناسازگار نگرانی والدین، روانشناسان، مدارس، پلیس و نهادهای متولی امور اجتماعی است. هزینه های ناشی از این رفتارهای پرخطر بسیار سنگین و گاه جبران ناپذیر است. از طرفی تحقیقات نشان از فزونی رفتارهای پرخطر در دوره نوجوانی دارد. مجموع این عوامل توجه محققان را به سمت عوامل محافظت کننده در برابر رفتارهای پرخطر و تمرکز آنان را بر دوره نوجوانی افزایش داده است. تحقیق حاضر نیز با هدف تعیین اثر بخشی نظارت والدین بر میزان خطرپذیری در نوجوانان انجام شد. بدین منظور ۲۰۳ نوجوان پسر و دختر ۱۸-۱۱ سال به روش نمونه گیری خوشه ای مرحله ای انتخاب شدند. ارزیابی متغیرهای مورد نظر تحقیق با استفاده از سه پرسشنامه جمعیت‌شناختی، پرسشنامه محقق ساخته نظارت والدین و پرسشنامه خطرپذیری انجام شد. به جز نوجوانان که سه پرسشنامه مذکور را تکمیل نمودند، از والدین آنها نیز خواسته شد تا پرسشنامه نظارت والدین (فرم والدین) را تکمیل نمایند. داده ها پس از جمع آوری به وسیله نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج نشان داد رابطه منفی و معنی داری بین نظارت والدین (فرم والدین و نوجوان) با خطرپذیری وجود دارد. شرکت کنندگان پسر و دختر از نظر میزان خطرپذیری تفاوت معنی داری نداشتند، اما در خرده مقیاس های مصرف مواد، نوشیدن الکل و رابطه جنسی پسران میانگین بالاتری داشتند. در مجموع نتایج این تحقیق نشان داد که سازه نظارت والدین که تاثیر محافظت کننده آن در مطالعات متعدد خارجی و مطالعات بسیار معدود داخلی اثبات شده ، می تواند در کاهش و پیش گیری از رفتارهای پرخطر موثر باشد.

واژگان کلیدی: نظارت والدین، خطرپذیری، نوجوان

مقدمه

نوجوانی یکی از مهمترین مراحل رشد تحولی است که با چالش های جدی همراه است و یکی از جدی ترین این چالش ها، اوج گیری درگیری نوجوانان در رفتارهای پرخطر است (کلوند، فاین برگ، و گرین برگ، ۲۰۱۰). خطرپذیری در ادبیات رشد به عنوان درگیر شدن در رفتارهایی که با احتمال نتایج نامطلوب همراه است تعریف می-شود(بیث-ماروم، آستین، فیسچ هف، پالم گرن و جاکوبز، ۱۹۹۳؛ بیرنس، ۲۰۰۳، فوربی و بیث-ماروم، ۱۹۹۲؛ ایروین، ۱۹۹۳). تحقیقات نشان می دهند که مشکلات رفتاری برونسازي شده (مثل پرخاشگری و بزهکاری) و درونسازي شده (مثل اضطراب و افسردگی) که در اوایل زندگی رشد می کنند، با خطر نسبتا بالای مشکلات روانشناختی دیرپا مرتبط هستند (به عنوان مثال، کریوز، بندر، کوک، کلایتون، فرانک و واندروود، ۲۰۰۷؛ اریکسون، کاتر، اندرشید و اندرشید، ۲۰۱۰). بنابراین فهم بهتر عواملی که از نوجوانان در مقابل این مشکلات محافظت می کنند، ضروری و اساسی است.

در میان عوامل خانوادگی که بر چگونگی برون داد نوجوان تاثیرگذار است، از نظارت والدین می توان به عنوان یکی از مهمترین آنها یاد کرد. نظارت والدین یک سازه فرضی روانشناختی است که برای توصیف ترکیبی از رفتارهای والدین شامل آگاهی، گفتگو، نگرانی، سرپرستی، و پی گیری رفتار نوجوانان، به کار می رود(پاتوک-پخام، کینگ، مرگان-لوپز، اولوا، موسس، ۲۰۱۱). نوجوانی مرحله ای بسیار مهم در رشد انسان و زمینه ساز بسیاری از کنش های بعدی فرد در زمینه های مختلف است. با این حال تقارن این دوره با اوج گیری رفتارهای پرخطر عبور موفق افراد از آن را بسیار دشوار و پرمخاطره می کند. در نتیجه مرحله نوجوانی و مسئله رفتارهای پرخطر توجه بیش از پیش محققان را در جهت کاهش آسیب های احتمالی طلب می کند. از اینرو هدف اصلی این تحقیق کمک به فهم عوامل دخیل در رفتارهای پرخطر نوجوانان است که علاوه بر غنای ادبیات پژوهشی این حوزه در بعد نظری، می تواند مبنایی برای طراحی مداخلات موثر در جهت پیشگیری و کنترل رفتارهای پرخطر نوجوانان در بعد کاربردی باشد.

روش

تحقیق حاضر بر اساس ماهیت و روش توصیفی همبستگی است. در این تحقیق سازه نظارت والدین (فرم نوجوان و والدین) به عنوان متغیر پیش بین و خطرپذیری به عنوان متغیر ملاک مورد ارزیابی قرار گرفتند. با توجه به اینکه هدف این تحقیق تعیین ارتباط بین نظارت والدین با خطرپذیری در نوجوانان می باشد، کلیه نوجوانان پسر و دختر مقاطع راهنمایی و متوسطه شهرستان اسدآباد جامعه آماری این تحقیق را تشکیل می دهند. برای تعیین حجم نمونه مورد نیاز از جدول کوهن استفاده شده است. حجم نمونه با توجه به نتایج حاصل از مطالعه مقدماتی (۶۰ نفر) و براساس جدول کوهن شامل ۲۰۰ نفر می باشد. با توجه به حجم و توزیع جامعه آماری، نمونه مورد نظر به روش نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای و البته تصادفی گردآوری شد. تعداد ۲۵۰ پرسشنامه میان نوجوانان دختر و پسر در مقاطع راهنمایی و دبیرستان توزیع گردید. ۲۰۳ پرسشنامه بدون نقص جمع آوری گردید: (میزان برگشت پرسشنامه ها=۸۱ درصد).

ابزار پژوهش

جهت کسب اطلاعات موردنظر از جامعه آماری در خصوص پژوهش از تکنیک ها و ابزارهای مختلفی مثل پرسشنامه، مصاحبه و مشاهده استفاده می شود. در این تحقیق عمده ترین ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه می باشد. پرسشنامه های مورد استفاده در این تحقیق عبارتند از پرسشنامه اطلاعات مردم شناختی، پرسشنامه نظارت والدین (فرم والدین و نوجوان) (اسماعیلی و زاده محمدی، ۱۳۹۰) و پرسشنامه خطرپذیری نوجوانان ایرانی (زاده محمدی و احمدآبادی، ۱۳۸۷).

برای ساخت پرسشنامه نظارت والدین از کارهای محققین مختلف استفاده شده است. به این منظور پیشینه مطالعات مربوط به نظارت والدین و شیوه های مختلف مورد استفاده آنان برای اندازه گیری این سازه مورد مطالعه و بررسی قرار گرفت. پرسشنامه های مورد استفاده در این تحقیق با توجه به پیشینه تحقیقات و استفاده از پرسشنامه های مختلف مورد استفاده در تحقیقات گذشته تدوین شده که شامل ۴۱ سوال می باشد که سعی شده حوزه های مختلف فعالیت های نوجوانان این دوره و فرهنگ ایران (مدرسه، اوقات فراغت، اینترنت، فیلم، ماهواره،

گوشی تلفن همراه، دوستان و ارتباط با جنس مخالف) در آن لحاظ شود. به علاوه مولفه‌های مختلف نظارت والدین طبق نظر کر و استیتین (۲۰۰۰) (پی گیری، خودافشایی و قوانین و محدودیت ها) در ساخت این پرسشنامه ها به کار رفته است. پاسخگویان نظرات خود را در چارچوب یک مقیاس لیکرتی ۵ گزینه ای (از ۱ = هرگز تا ۵ = همیشه) بیان می دارند. در ضمن نمره گذاری برخی از سوالات (۸، ۱۱، ۲۶، ۲۷ و ۳۲) معکوس می باشد. این پرسشنامه در دو فرم والدین و نوجوان تهیه شده است. سوالات هر دو فرم محتوای یکسانی دارند و تنها شکل سوالات متفاوت است. میانگین ضریب همبستگی تک تک سوالات با نمره کل برای فرم نوجوان ۰/۵۷ و برای فرم والدین ۰/۵۱ محاسبه شد.

پرسشنامه خطرپذیری نوجوانان ایرانی (زاده محمدی و احمدآبادی، ۱۳۸۸) که دارای ۳۹ گویه برای سنجش آسیب پذیری نوجوانان در مقابل ۷ دسته رفتارهای پر خطر از قبیل خشونت، سیگار کشیدن، مصرف مواد مخدر، مصرف الکل و رفتار جنسی می‌باشد که پاسخگویان موافقت یا مخالفت خود را در یک مقیاس ۵ گزینه ای از کاملا موافق (۵) تا کاملا مخالف (۱) بیان می‌کنند. میزان اعتبار IARS و خرده‌مقیاس های آن در سطح مناسب و مطلوبی محاسبه شد، به طوری که میزان آلفای کرونباخ برای مقیاس کلی ۰/۹۴۱، رانندگی خطرناک ۰/۷۴۶، خشونت ۰/۷۸۴، سیگار کشیدن ۰/۹۳۱، مصرف مواد مخدر ۰/۹۰۱، مصرف الکل ۰/۹۰۹، رابطه و رفتار جنسی ۰/۸۷۶ و دوستی با جنس مخالف ۰/۸۳۵ بدست آمده است.

یافته ها

جدول ۱

خلاصه آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین نظارت والدین (فرم نوجوان) و خطرپذیری

خطرپذیری	فرضیه‌ها
-۰/۴۷۰	ضریب همبستگی پیرسون
۰,۰۰۰۱	سطح معناداری
۲۰۳	تعداد

جدول شماره ۱ نشان می‌دهد که نظارت والدین (گزارش نوجوانان) با خطرپذیری رابطه مثبت معناداری در سطح $p < 0/01$ دارد. ضریب تعیین نشان می‌دهد که ۲۲,۰۹ درصد از واریانس مشاهده شده در نمرات خطرپذیری توسط نظارت والدین (فرم نوجوان) تبیین می‌شود. بقیه واریانس به خطاهای اندازه‌گیری و سایر عوامل دخیل در این دو متغیر مربوط می‌شود. به علاوه نظارت والدین با همه رفتارهای خطرناک مورد مطالعه ارتباط منفی و معناداری دارد. به علاوه بیشترین ارتباط بین نظارت والدین (فرم نوجوان) و ارتباط با جنس مخالف ($r = -0/440$, $p < 0/01$) بوده است و کمترین ارتباط بین نظارت والدین و رفتار جنسی ($r = -0/266$, $p < 0/01$) گزارش شده است.

جدول ۲

خلاصه آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین نظارت والدین (فرم والدین) و خطرپذیری

خطرپذیری	فرضیه‌ها
-۰/۳۵۳	ضریب همبستگی پیرسون
۰,۰۰۰۱	سطح معناداری
۲۰۳	تعداد

جدول شماره ۲ نشان می‌دهد که نظارت والدین (گزارش والدین) نیز با خطرپذیری رابطه منفی معناداری در سطح $P < 0/05$ دارد. ضریب تعیین نشان می‌دهد که ۱۲,۴۶ درصد از واریانس مشاهده شده در نمرات خطرپذیری توسط نظارت والدین (فرم والدین) تبیین می‌شود. بقیه واریانس به خطاهای اندازه‌گیری و سایر عوامل دخیل در این دو متغیر مربوط می‌شود. به علاوه نظارت والدین (فرم والدین) نیز با هر هفت دسته رفتار خطرناک ارتباط منفی و معناداری داشت. به عبارت دیگر هر هفت دسته رفتار پرخطر مورد مطالعه تحت تاثیر نظارت والدین (فرم والدین) قرار دارند. در عین حال کلیه ضریب همبستگی‌ها نسبت به فرم نوجوان کمتر هستند. بیشترین ارتباط نیز بین نظارت والدین و رابطه با جنس مخالف ($r = -0/364$, $p < 0/01$) بوده است.

یافته دیگر این پژوهش این بود که نظارت والدین (فرم نوجوان و والدین) در پاسخگویان دختر و پسر تفاوت معناداری در سطح $p < 0/01$ داشت. مقایسه میانگین‌ها نشان می‌دهد که پاسخگویان دختر ($M=164/23$) نظارت والدین بیشتری را نسبت به پاسخگویان پسر ($M=155/53$) گزارش کرده‌اند. میانگین تفاوت بین دختران و پسران

۸,۷۰ و سطح اطمینان ۹۵٪ بود. والدین دختران ($M=176/20$) نیز نظارت بیشتری را نسبت به والدین پسران ($M=162/81$) گزارش کرده‌اند. میانگین تفاوت بین والدین دختران و پسران ۱۳,۳۸ و سطح اطمینان ۹۵٪ بوده است.

نظارت والدین در گزارشات والدین و نوجوانان نیز تفاوت معناداری در سطح $p < 0/01$ داشت. مقایسه میانگین‌ها نشان می‌دهد که والدین ($M=169/60$) نظارت والدین بیشتری را نسبت به نوجوانان ($M=159/95$) گزارش کرده‌اند. میانگین تفاوت بین گزارشات والدین و نوجوانان ۹,۶۵ و سطح اطمینان ۹۵٪ بود.

نظارت والدین (گزارش والدین) با نظارت والدین (گزارش نوجوانان) رابطه معناداری در سطح $p < 0/01$ داشت. ضریب تعیین نشان می‌دهد که ۵۹/۶۰ درصد از واریانس مشاهده شده در نمرات نظارت والدین (فرم نوجوان) توسط نظارت والدین (فرم والدین) تبیین می‌شود. بقیه واریانس به خطاهای اندازه‌گیری و سایر عوامل دخیل در این دو متغیر مربوط می‌شود. به علاوه پسران نسبت به دختران هماهنگی بیشتری را در گزارشات خود از میزان نظارت والدین با والدینشان داشته‌اند.

جدول ۳

خلاصه نتایج آزمون تی مستقل خطرپذیری بر حسب جنسیت پاسخگویان

متغیرها	جنس	تعداد	میانگین	انحراف معیار	T	Df	Sig
خطرپذیری	پسر	۱۰۰	۷۰,۲۷	۲۲/۱۰	۳۵۰	۲۰۱	۰/۲۳۸
	دختر	۱۰۳	۶۶,۳۵	۱۹/۲۲	۱/		

جدول شماره ۳ نشان می‌دهد که خطرپذیری در پاسخگویان پسر و دختر تفاوت معناداری در سطح $p < 0/05$

ندارد. مقایسه میانگین‌ها نشان می‌دهد که پاسخگویان دختر و پسر میانگین خطرپذیری یکسانی داشته‌اند.

جدول ۴

خلاصه نتایج آزمون تی مستقل هفت خرده مقیاس خطرپذیری بر حسب جنسیت پاسخگویان

متغیرها	جنس	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	T	Df	Sig
رانندگی	پسر	۱۰۰	۱۹/۱۰	۶/۲۶	-۰/۸۲۹	۲۰۱	۰/۱۳۰
	دختر	۱۰۳	۱۹/۸۷	۶/۸۵			
خطرناک	پسر	۱۰۰	۱۰/۲۰	۴/۲۶	-۰/۲۲	۲۰۱	۰/۳۴۵
	دختر	۱۰۳	۱۰/۲۱	۴/۶۳			
خشونت	پسر	۱۰۰	۶/۱۷	۲/۷۹	۰/۴۳۹	۲۰۱	/۳۷۰
	دختر	۱۰۳	۶/۳۷	۳/۵۹			
سیگار کشیدن	پسر	۱۰۰	۹/۷۵	۳/۴۷	۲/۱۴۵	۲۰۱	۰/۰۰۱
	دختر	۱۰۳	۸/۸۸	۲/۱۰			
مصرف مواد	پسر	۱۰۰	۸/۵۴	۴/۲۳	۲/۲۵۵	۲۰۱	۰/۰۰۱
	دختر	۱۰۳	۷/۳۸	۲/۹۸			
ارتباط با جنس مخالف	پسر	۱۰۰	۹/۱۰	۵/۰۶	۱/۵۷۰	۲۰۱	۰/۲۲۷
	دختر	۱۰۳	۸/۰۲	۴/۶۵			
رابطه جنسی	پسر	۱۰۰	۷/۴۱	۴/۶۵	۳/۰۹۶	۲۰۱	۰/۰۰۱
	دختر	۱۰۳	۵/۶۱	3.52			

جدول شماره ۴ نشان می‌دهد که به جز مصرف مواد، مصرف الکل و رابطه جنسی شرکت‌کنندگان پسر و دختر در دیگر خرده مقیاس‌های خطرپذیری تفاوت معناداری با یکدیگر ندارند. میانگین پسران در خرده-مقیاس‌های مصرف مواد ($M=9/75$)، مصرف الکل ($M=4/23$) و رابطه جنسی ($M=7/41$) بیش از دختران ($M=3/52$ و $M=7/38, M=8/88$) است.

بحث و نتیجه گیری

هدف پژوهش حاضر اثر بخشی نظارت والدین بر میزان خطر پذیری نوجوانان بود. نتایج تحقیق حاضر وجود رابطه منفی و معنادار بین رفتارهای پرخطر و نظارت والدین را هم در گزارشات والدین و هم در گزارشات خود نوجوانان و تفاوت های مربوط به جنسیت در نظارت والدین را نشان می دهد. نظارت والدین به دو طریق بر این دسته از رفتارها تاثیر می گذارد. در درجه اول نظارت ضعیف والدین به طور مستقیم با تمایلات خطرپذیری نوجوانان مرتبط است (اریکسون و دیگران، ۲۰۱۰). در درجه دوم نظارت والدین به طور غیر مستقیم نیز می تواند بر رفتارهای خطرپذیری نوجوانان تاثیرگذار باشد. مطالعات بسیاری ارتباط بین نظارت والدین و مشکلات درونسازی شده را تایید کرده اند. مشکلاتی از قبیل افسردگی (گیل-ریواس، گرینبرگ، چن و لویز-لنا، ۲۰۰۳)، استرس بالا (ساگرستانو، پایکف، هولمبک و فندریچ، ۲۰۰۳)، عزت نفس پایین (پترسون و دیگران، ۱۹۹۲) و شکست تحصیلی (لی، فانگ، استنتون، سو و وو، ۲۰۰۳) همگی از جمله مشکلات درونسازی شده و مرتبط با نظارت ضعیف والدین هستند که می توانند عاملی خطرناک برای درگیری فرد در مشکلات برونسازی شده باشند. به عبارت دیگر وقتی سازگاری روانی مطلوب، عزت نفس و موفقیت تحصیلی به عنوان عوامل محافظت کننده در نظر گرفته می شوند می توان انتظار داشت که وجود مشکل در هر یک از این حوزه ها، عاملی خطرناک برای فرد محسوب شود. همچنین نظارت والدین با کیفیت روابط والدین با نوجوان و سبک والدگری آنان نیز مرتبط است و اینها نیز از راه های تاثیر غیر مستقیم نظارت والدین بر رفتارهای خطرپذیری نوجوانان است.

مسئله نظارت بیشتر والدین بر دختران می تواند ناشی از تفاوت واقعی در نظارت والدین اعمال شده بر پسران و دختران باشد و یا ممکن است انعکاس حساسیت بیشتر جامعه و فرهنگ ایرانی بر رفتار دختران باشد. با این حال به نظر می رسد که هر دو این مسائل در این تفاوت دخیل هستند. به علاوه این تفاوت در گزارشات والدین نیز وجود داشت و این مسئله نیز حساسیت بیشتر والدین بر وضعیت فرزندان

دخترشان را می‌رساند. همسو بودن این نتایج با یافته های تحقیقات خارجی نظارت و حساسیت بیشتر درباره دختران را در فرهنگ‌های مختلف آشکار می‌سازد. هرچند میزان این حساسیت می‌تواند متفاوت باشد اما وجود دارد (هایس، ۲۰۰۴).

نکته دیگر این است که با توجه به سهم اساسی آگاهی والدین از فعالیت های نوجوان در نظارت والدین، محدودیت‌های اعمال شده از طرف جامعه می‌تواند یکی از تبیین های احتمالی تفاوت در نظارت بر پسران و دختران باشد. به این معنی که جامعه اجازه و فرصت بسیاری از کارها را به دختران نمی‌دهد و انحراف از این هنجارها دختران را در معرض خطرات و مشکلات بسیاری قرار می‌دهد. مخصوصاً در جوامع کوچکتری مانند جامعه مورد مطالعه تحقیق حاضر (نوجوانان شهر اسدآباد) این محدودیت ها شدیدتر است. دختران در چنین فرهنگ هایی اجازه رفت و آمد در هر زمان و مکانی را ندارند و از طرف دیگر کوچک بودن شهر و وجود افراد آشنای بسیار باعث کاهش فرصت های انحراف و افزایش آگاهی والدین می‌گردد و اینها همه محدودیت هایی است که در مورد دختران محسوس تر است.

تحقیق حاضر به لحاظ جامعه آمار نوجوانان ۱۱ تا ۱۸ سال شهرستان اسدآباد از توابع استان همدان را مورد مطالعه و بررسی قرار داده است که از این حیث دارای محدودیت است، از اینرو تکرار چنین تحقیقاتی در جوامع دیگر ضروری به نظر می‌رسد. به علاوه برای اندازه گیری سازه اثر بخشی نظارت والدین نیز هنوز شیوه یکسانی که مورد توافق اکثر محققین باشد وجود ندارد، بنابراین یکی از موضوعات تحقیقات آتی در این حوزه می‌تواند تهیه ابزاری جامع جهت ارزیابی هرچه دقیقتر این سازه باشد.

منابع

احمدی، خدابخش و زهرا بیگدلی. (۱۳۸۶). نظارت بر فرزندان و اثرات آن در خانواده های کارکنان سپاه. مجله علوم رفتاری، ۱، (۱)، ۸۹-۹۶.

اسمعیلی، سجاد و زاده محمدی، علی (۱۳۹۰). رابطه بین نظارت والدین و دینداری با خطرپذیری در نوجوانان. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی

زاده محمدی، علی و احمد آبادی، زهره. (۱۳۸۷). هم وقوعی رفتارهای پر خطر در بین نوجوانان دبیرستان های تهران، فصلنامه خانواده پژوهی، ۴ (۱۳)، ۸۷ - ۱۰۰.

Ary, D. V., Duncan, T. E., Biglan, A., Metzler, C. W., Noell, J. W., & Smolkowski, K. (1999). Development of adolescent problem behavior. *Journal of abnormal child psychology*, 27, 141-150.

Gil-Rivas, V., Greenberger, E., Chen, C., & Lopez-Lena, M. M. y. (2003). Understanding depressed mood in the context of a family-oriented culture. *Adolescence*, 38(149), 93-109.

Hayes, L., (2004) : Parental Monitoring of Adolescent Free Time : A Theoretical Model of Parent-Adolescent Interactions.

Li, X., Fang, X., Stanton, B., Su, L., & Wu, Y. (2003). Parental monitoring among adolescents in Beijing, China. *Journal of Adolescent Health*, 33(2), 130-132.

Patock-Peckham, J.A., King, K.M., Morgan-Lopez, A.A., Ulloa, E.C. & Moses Beyth-Marom, R., Austin, L., Fischhoff, B., Palmgren, C., & Quadrel, M. J. (1993). Perceived consequences of risky behaviors: adults and adolescents. *Developmental Psychology*, 29, 549-563.

Furby, L., & Beyth-Marom, R. (1992). Risk taking in adolescence: a decision-making perspective. *Developmental Review*, 12, 1-44.

Cleveland, M.J., Feinberg, M.E. & Greenberg, M.T. (2010). Protective families in high- and low-risk environments: implications for adolescent substance use. *Journal of Youth and Adolescence*, 39, 114-126.

Eriksson, I., Cater, A., Andershed, A. K. & Andershed, H. (2010). What we know and need to know about factors that protect youth from problems: A

review of previous reviews. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 5,477_ 482.

- , J.M.F. (2011). Gender-Specific Mediation Links Between Parenting Styles, Parental Monitoring, Impulsiveness, Drinking Control and Alcohol-Related Problems. *Journal of Studies on Alcohol and Drugs*, 72 (2), 247-258.